

פרוטוקול מס' 22

מישיבת הוועדה לחינוך ותרבות שהתקיימה
ביום ג', כ"א באדר תשי"ג - 18.3.1952.
בשעה 15-16.

משתתפים:

- ש. פרסיץ - היו"ד
- ס. אונג
- ס. ארם
- ח. בוגר
- א. ברמן
- א. דויטש
- א. הכרמלי
- ש. כפרי
- ד. נצר
- א. רזיאל-נאור
- א. רזמלט

חסרים:

- א. ס. גביחובסקי
- י. הן
- ס. נורוק
- י. סמילובסקי

מוזמנים:

- פרופ' דינבורג - שר החינוך ותרבות
- מר ארנון - מנהל אגף החינוך.
- גב' סטנר - היועצת המשפטית של
- מר ארשנסקי - מסד החינוך ותרבות.
- מר לוריא - מסיים מסד החינוך ותרבות.

סדר-היום:

- א. סובות.
- ב. סאילות ותסקיות.
- ג. סקירה על תקציב החינוך ותרבות.

=====

היו"ר מ. פרטיץ:

פותחת את הישיבה.
אממול הודעתי לסר החינוך ותרבות, כי
הסעיף הראשון בסדר-היום של ישיבת הוועדה הוא ענין תקציב החינוך.
הפרוצדורה בדיון על התקציב היא זו: סר החינוך ותרבות נסלך
בדעתה של מועצת החינוך טרם שהוא מגיש את התקציב למסטלה. לאחר
שהוגס התקציב למסטלה אין מועצת החינוך יכולה להעיר דבר. לאחר
שהוגח התקציב על שולחן הכנסת - דנה הוועדה לחינוך ותרבות בכל
פרטי התקציב ומעבירה את המלצותיה לוועדת הכספים, כדי לתאם את
פעולתה, או שהוועדה לחינוך מקבלת החלטות, כדי להביאן בפני הכנסת.
יש להצטרף על כך שלא ניתן לנו ללטוד את התקציב ולעמוד עליו, ועלינו
לעשות זאת בזמן הדיון על התקציב במליאת הכנסת. מלבד הבעת התמרסרות
יש לדאוג לכך שהדברים יסונו להבא.

נתקבל מכתב מארגון בתי-הספר התיכוניים
בו הם מבקשים לתת להם את האפשרות להופיע בפני ועדתנו, כדי למסור
לנו את דרישותיהם. אני מניחה, כי אנו יכולים להסתפק בכך סנקרא
את תזכירם בטעת הדיון בתקציב בסעיף הטכוון לבתי-ספר תיכוניים.

ה ח ל ט ה

לקבל את הצעת יושבת-ראס הוועדה.

פרופ' ריגנבורג:

ברצוני למסור לכם פרטים על ענין
הסטודנטים הלומדים בחוץ-לארץ. אחרי שהתפרר
המאגן בוועדת הסרים הוחלט לעמוד על אותם העקרונות שהסברתי לכם בישיבה
הקודמת.

ועדת הסרים החליטה לתת לאותם הסטודנטים
הנמצאים בחוץ-לארץ את האפשרות לגמור את הסמסטר עד הקיץ. ההורים
יצטרכו להוסיף את ההפרטים הקטורים בהתייקרות. כלומר, אם לפני כן
שלחו ההורים 37 ל"י, עתה יצטרכו לשלוח כ-50 ל"י, כי ההתייקרות אינה
צריכה לתול על חשבון ססלם הססים - זהו חלק אחד מההפרטים שיש לכסותו.
החלק האחר של ההפרטים יינתן בצורת הלוואה לכל אותם ההורים הזקוקים
לכך כדי לאפשר לסטודנטים לגמור את הסמסטר. תנאי התסלום יהיו מותאמים
לטצנ האינדיבידואלי של כל אחד מהם. על דברים אלה הסכמנו והאוצר
יתחיל לפעול.

ב. שאילמות וחשובות:

מר ארגון:

חבר הכנסת דויטס סאל בקטר לדמי הנסיעה
הניתנים לסורים - בענין זה אנו טבחינים
בסני סוגים של דפי-נסיעה לסורים. הכוונה לסורים הנוסעים למעברות -
אלה מקבלים דמי נסיעה, והאחרים - הנוסעים למוסבות הסמוכות - אלה אינם
מקבלים דמי נסיעה. הסורים הנוסעים למעברות ולטיכוני עולים מקבלים
דמי נסיעה ואנו מסתתפים ב-50% מדמי הנסיעה. מרכז הסורים אינו מסכים לכך
ותובע, כי אנו נסלם את דמי הנסיעה בכל מאת האחוזים, כי הסורים נוסעים
ססום שלא נמצא סקום דיור במעברות ובטיכוני העולים. הסאלה טרם טצאה
את פתרונה. נקבעה ועדה פריסטית סתקרא, ועדת קבע לענינים הסנויים במחלוקת
בין סטרדנו לבין מרכז הסורים. ייתכן שבצורה זו נסנע מהודעות לונות
על טביתות פה ולם, כי בוועדה זו יובאו לבירור כל הענינים, וכן ענין
הסתתפות בדמי נסיעה לסורים.

א. רוזנאל-גאור:
 בזמנו עמדה שאלה זו גוועדה לחינוך ותרבות והצעת, כי תינתן לטורים תעודה מיוחדת ותאפשר להם להכנס לאוטובוס מבלי לחכות בתור. אותה יעשה אטר פרוט' ריגור מטכרד החינוך ותרבות העביר ענין זה למטכרד התחבורה, ופלא אין עדיין תשובה. הייתי רוצה לדעת אם נתקבלה כבר תשובה.

מר ארנון:
 מטכרד התחבורה מתקשה לתת עדיפות לטורים. כי זמן נסיעתם הוא זמן נסיעת כל העובדים. לעת-עתה ניתנה עדיפות רק לתלמידים. אנו מטפילים לטפל בענין זה. מצד חברות התחבורה אין עדיין רצון להענות לכך. אנו הסתדלנו, כי תינתן זכות זו לפחות למפקחים הנוסעים.

ד. ארט:
 טורים הגרים ביפו ועובדים בלוד, טרם קיבלו הסבה את הוצאות הנסיעה וכבר העברתי אליכם מכתב בענין זה.

מר ארנון:
 אנו מסתפלים בהוצאות הנסיעה רק לטורים העובדים בבתי ספר לילדי עולים. חבר הכנסת ארה התכוון לטורים הגרים ביפו ונוסעים ללוד ללמד בבתי ספר ערביים - לאלה איננו מפלסים את דמי הנסיעה. (ד. ארט: בשנה שעברה החזירו להם את הוצאות הנסיעה). היה זמן שהרשויות הטקופיות הסתמפו בהוצאות הנסיעה. אבל בדרך כלל אין כל סידור לגבי מקרים רגילים של נסיעות טורים. רבים הם הטורים הגרים בתל-אביב ומלמדים בסביבות תל-אביב ובסביבות הקרובות לתל-אביב. הסידור מכוון רק לבתי ספר לילדי עולים. השאלה בעיקרה הייתה מכוונת לגבי המקרים הרגילים של נסיעות טורים - שאלה זו טעונה בירור.

אשר לטורים המסרבים ללמד במקומות הנקבעים להם - אמנו אין הפיקוח מקבל סירוב כזה. הטורים מסרבים ללכת למעברות, משום שאין להם מקום דיור מתאים - זו טכת המדינה, זה הקוסי העיקרי בסידור בתי הספר. אולם המצב הוא כזה שבעה טפקחים רודפים אחרי מורה אחד. לכן יכול המורה לבחור לו את מקום עבודתו. יש והוא נסאר באותו זרם, אלא שהוא בוחר לו את האזור המתאים לו. דבר זה נובע מתוך המחסור הגדול בטורים.

שאלו כאן בקשר למסקנות הסיפוזיון בנתניה - לא נתקבלו כל מסקנות בסיפוזיון זה, כי הוא טרם נגמר. היו שם רק חילופי דברים.

נשאלה שאלה בקשר למעמדם של הטורים בבית הספר התיכוניים - רוב בתי הספר התיכוניים הם פרטיים, פרט למטכר קטן של בתי ספר לילדי פליטים. ההסדר במסקי העובדים מוחזקים על ידי המסקים, אך אין לומר שהם בתי ספר מוניציפליים. אם כן, מעמדם של הטורים הוא מעמד של טורים בבתי ספר פרטיים. אין למטכר החינוך והתרבות כל אחריות לגבי מסכורתם של טורים אלה, פרט לעובדה שהמטכר משתתף בקופת הפנסיה של הטורים בטכום סטויים.

אשר לשפילתה בקשר לקרית נחום - הרי כל הבירור היה מכוון לקרית נחום, והתברר שהדבר קרה בשדה נחום ובאותו מקום לא היה דבר.

הוועדה לחינוך ותרבות
18.3.1952

היו"ר ש. פרסיץ:
ברצוני לעורר סאלה דווקא עתה והיא
סאלת חופסת הפסח לגננות העובדות
במעברות. החופס הניתן לגננות בתקופת הפסח תגרום לכך שהגנים
ייסגרו והפעוטים המקבלים שתי סעודות ליום יהיו נידונים לדעב,
מפני שלא נעשה כל טיודור טיודור בקשר לכך. נדרסתי על-ידי כל
ארגוני הנשים להביא את הענין בפני הוועדה לחינוך ותרבות ולבקש
את טר החינוך והתרבות להשפיע עלמרכז / שיפנו לכל חבריהם
בטעה קטה זו ויבינו שאין לסגור את הגנים עתה ויודתרו על
חופס פסח הטופרז כדי למנוע דעב טילדים אלה. סצד כל ארגוני
הנשים יטנה התנדבות במסך כל השנה, לא ייתכן, כי ציבור הגננות
יעמוד עתה סן הצד וידרוס את החופס הטופרז. עליכם לזכור כי
אלה אינן גננות טוטלמות, הן עברו רק קורס של 5 חדשים, ואילו
היו עובדות במסרד, בוודאי שלא היו מקבלות חופס כזה. קטה לדבר
ולקרוא להתנדבות בטעה שהגננות אינן נענות לקריאה זו ורוצות
לקבל 18 יום חופס. האט אפשר יהיה לקבל בענין זה תטובה ברורה
עוד לפני התחלת החופס, כדי שהאירגונים ידעו את אשר עליהם לעשות.

מר ארנון:
אני טוכן לפנות למרכז הטורי. כדי
לברר את הדבר.

ג. הדיון בתקציב החינוך והתרבות:

היו"ר ש. פרסיץ:
סאחר שהדיון בתקציב נפתח בטליאת
הכנסת, ולוועדה לחינוך ותרבות
טרם ניתנה האפשרות לטמוע פרטים על תקציב החינוך והתרבות, סצאתי
לנכון לדחות את השאלות האחרות ולדון בתקציב. אני סניחה שאין
התנגדות לכך.

מר לוריא:
התקציב שהגיס מסרד החינוך והתרבות
למסרד האוצר ססתכס ב-14,294,000 ל"י.
אולם זה לא היה הסכום הסופי, כי היו טעיפים אחרים שכללו סכומים
שהם בבחינת רזרבה ובעיקר סכוונים לתיקון דרגת מסכורת סטורים
בצורה דיטרואקטיבית, סכום זה הסתכס ב-1,620,000 ל"י. היתה צריכה
לבוא הגדלה ביכרת עקב תוספת היוקר. כאשר סיכטנו את הדברים
היינו צריכים להוטיף לכל טשרה 5,600 ל"י. כן היו צריכים לבוא
שינויים קלים ברזרבה בטקסוד הערבי. התקציב נבנה על-יסוד
הכנסה של 45% מהרסויות המקומיות. אנו השארנו סכום של 88,000 ל"י
ברזרבה, כלומר התקציב שלנו ססתכס ב-16,000,000 ל"י. ההצעה של
מסרד האוצר שהוגטה לכנסת ססתכס ב-11,641,000 ל"י.

בעבודות ההכנה של התקציב עם החשב
הכללי טוכטו כמה טעיפים ונאטר, כי גם אם נצטרך לסטות מהם ולעבור
על התקציב לא ייחשב לנו הדבר לחסא. הכוונה היתה לביצוע חוק
חינוך חובה. סכל מקום דובר על 4 טעיפים הנוגעים לחינוך היסודי
הכוללים ילדי גן בגיל 5. כן היתה הכוונה לגבי הטעיפים הקטורים
בילדי עולים, הכסרת טורים וחינוך טיעוטים. לסרות שבהצעת הטטטלה
הוכטנו סכומים קטנים, הרי נוכל לראות את עצטנו בלתי טוגבלים בהוצאות
בביצוע הדברים האלה, והאוצר יכסה הוצאות אלו.

היו"ר ש. פרסיץ:
ברצוני לסכס את דבריך: התקציב
הטוגס לנו הועמד על סך של 11,641,500 ל"י.
בהתחשב עם התקציב שהוגס על-ידי מסרד החינוך והועמד על סך של

היו"ר ס. פרסיץ:

14,000,000 ל"י ורזרבה של 2,000,000 ל"י. בעצם התקציב שהוגש על-ידי משרד האוצר הועמד על סך של 9,600,000 ל"י, כי בתקציב הכללי הועמד על סך של 11,000,000 ל"י כלולה הרזרבה הקטורה בתיקון יסרואקטיבי בדרגת המטכרות של המורים. כלומר חל קיצוץ על-ידי משרד האוצר בתקציב שהוגש על-ידי משרד החינוך. יתר על כן גם תוספת היוקר שאנו עומדים בפניה עתה שתהיה בטכומים גא קטנים כלולה כבר בתקציב המוגש לנו וברזרבה של 860,000 ל"י. שנקבעה על ידי משרד האוצר. בתקציב של 14,294,000 ל"י לא היתה כלולה כל רזרבה. יוצא איפוא שבגבולות התקציב של 9,000,000 ל"י ישנה אפשרות לתקצור טכומים מסויימים מסעיף לטעיף מבלי לפגוע בסעיפים שונים. אז ישנה אפשרות לשריין טכומים מסויימים כמו סך של 250,000 ל"י תוספת לחינוך הגבוה - טכום זה ניתן בשנה שעברה, ועתה מציעים להעמידו על סך של 1,000,000 ל"י. בהצעת התקציב של משרד החינוך היה כלול טכום של 500,000 ל"י לבנינים ביסובים שאין להם דשות מקומית שיכולה לקבל הלוואות. האוצר מציע להופיא את הטכומים האלה שהתקציב ולהעבירם לתקציב הפיתוח - דבר שאין להתנגד לו. זאת אומרת שמבחינה זו ישנה תקנה לא ב-2,600,000 ל"י, אלא ב-2,100,000 ל"י. כלומר, בהצעת התקציב המוגשת לנו על-ידי משרד האוצר בסעיף מטכרות המורים כלול כבר הטכום של הרזרבה בסך 860,000 ל"י המכוון להעלאת המטכרות.

מר לוריא:

בסעיף "השתתפות בהחזקת החינוך ברשויות המקומיות" - בהצעת האוצר ישנו טכום של 4,250,000 ל"י. אנו בנינו את הצעתנו בהתאם לתיקון שעליו הוחלט במועצת החינוך בשנה שעברה, בהתאם לכך היינו צריכים לקבל בסעיף זה טכום של 3,784,000 ל"י. בשנה שעברה החליטה מועצת החינוך להעלות את ההשתתפות בהחזקת החינוך ברשויות המקומיות במינימום של 30% שניתנו לעירית תל-אביב, דמת-גן, נתניה וח'יפה - הם קיבלו 30%, והיה צריך להעלות להם מ-35% עד 37.5%. רוב רובם של המועצות המקומיות קיבלו הקצבה בהתאם ל-42.5% - היתה הצעה להעלות השתתפות זו ל-50% ביסובים חקלאיים שטבעם הכלכלי טכום פחות או יותר, אך הם אינם יסובים וותיקים, ניתנה הקצבה של 75.5%. יסובים חקלאיים צעירים שקיבלו הקצבה בשיעור של 67.5% ויסובים נחטלים - 75%. אם להעריך את התמיכות בהתאם לאחוזיה אלה היינו צריכים לקבל סך של 4,414,000 ל"י - טכום זה עולה במספרו על הצעת המכום שהוגש לכנסת. - אם ישנו טכום של 4,250,000 ל"י. האוצר חשב לנכון, כי על כל יסוב לקבל הקצבה בשיעור של 50%. אחר כך חיסבו נורמה של 45% ומטאיר בידינו רזרבה של עוד 5% לתיקונים בטכומות נחטלים. לטאלתנו, מה יהיה דינם של אותם הטכומות הנחטלים שקיבלו אצלנו תמיכה בשיעור של 80% כמו שפת, או יסובים חקלאיים צעירים ובלתי מבוססים - נאמר לנו שיסובים אלה צריכים לקבל את הקצבתם באמצעות משרד הפנים.

היו"ר ס. פרסיץ:

החשב הכללי הלך בעניין זה בהתאם להצעת ועדת הכטפלים של הכנסת שהציעה, כי יש להעמיד את השתתפות המדינה בתקציב החינוך של הרשויות המקומיות בשיעור של 50%. אמנם הוועדה לחינוך ותרבות של הכנסת דברה על השתתפות של 50% כמינימום ולא ראתה זאת כטכטיטום.

הוועדה לחינוך ותרבות
18.3.1952

היו"ר ש. פרסיץ:

החשב הכללי שקבע הסתמפות זו ככסטיסלית ראה תוספת למקורות נחשלים
בשיעור של 5%.

א. ריטלט:
זאת אומרת שהרשויות הסקוטיות תקבלנה
הקצבה בשיעור זה, או כוונתו של
החשב הכללי רק לפצוא קנה-מידה להסתמפות הסדינה בתקציב החינוך
ולתת לו ביעודי בתקציב זה, 'או' לכל רשות סקוטית תקבל הסתמפות
בשיעור של 45%.

מר ארסונסקי:
חשובנו של החשב הכללי היה כזה,
כל רשות סקוטית תקבל הסתמפות בשיעור
של 45%, 5% לקופת הפנסיה של הפורים ו-5% רוזבה.

היו"ר ש. פרסיץ:
הרוב בסועצת החינוך אישר את עטרתה
של ועדה הכספית וראה צורך לקבוע
את סיימטום ההסתמפות בשיעור של 50%. הובעה הדעה שאין לגרוע
מאותן הסועצות הנחשלות תמיכה נוספת, כיוון שהחשב הכללי אשר שחבוא
הענקה נוספת טעט מסרד הפנים, לכן נדמה שאפשר יהיה להסתפק בכך.
אולם בתקציב הסונח לפנינו לא ראיתי הגדלה בתקציבו של מסרד הפנים
שחאפשר העלאה זו.

מר לוריט:
החשב הכללי היה סבור, כי על ידי
כך יביא את הרשויות הסקוטיות למאסף
נוסף. כל הכוונה בענין זה לקמץ את האחוזים הנוספים האלה, אך
מסופקני אם הדבר יכול לצאת לפועל, ואם הדבר לא יגרוח לקסיים
בעבודה.
בסעיף החזקת בתי ספר בישובי
עולים" מפיע סכום שאינו נופל מהסכום שאנו ביקשנו, ואין אנו
עומדים בפני קסיים, הסכום הוא 1.300.000 ל"י.

בסעיף "גני ילדים" ישנה הפחתה
קטנה הסלווה בהבטחה של החשב הכללי שלא יבוסל הסכום של
50.000 ל"י תמיכות לגני הילדים בגיל 4 שניתנו בשנה שעברה, הסכום
היה 40,000 ל"י - השנה הצענו סך של 50.000 ל"י.

בסעיף "בתי ספר עממיים של ערב" -
מפיע סכום קטן טזה שהיה בשנה שעברה. אך כנראה שסכום זה יספיק
לעבודה, סכום שלא הוצאנו את הסכומים יעמדו לרשותנו בשנה שעברה.

בסעיף: "בתי ספר של חברת כל ישראל
חבריים" ובתי ספר שונים" - לא חלה כל הפחתה וניתן לנו הסכום להצענו
בסך של 51.000 ל"י.

בסעיף. "מפעל החלב לבתי הספר" -
אם כי מפעל זה טרט מטפק כוס חלב לכולם ומקיף רק 25% טן התכנית
יש להניח, כי בסכום הסועצ כאן נוכל להמשיך בעבודה, וייתכן כי
תשאר לנו גם רוזבה. הסכום הזועד על סך של 175.000 ל"י.

מר לוריא:

בסעיפים "הוראת החקלאות" ו"הוראת המלאכה בבתי הספר העממיים" - אוסרו הסכומים שהצענו, פרט להפחתה קטנה ב-3000 ל"י בכל אחד מסעיפים אלה. יש להניח שזאת תהיה מסגרת שאפשר יהיה לעבוד בה.

בסעיף "פעולות חינוך מיוחד של ילדים פרובלמטיים" - אושר הסכום כפי שהצענו בסך של 22,000 ל"י, אנו מקיימים את אותם הסוגיות לילדים מיוחדים שהם בבחינת סוגיות ארציים ואינם שייכים לרמות מקומית מסוימת. ההסתמכות שלנו כלולה גם בסעיף הראשון "הקצבות לרשויות המקומיות".

בסעיף "גני ילדים" - ישנה הפחתה ניכרת. אנו הצענו סכום של 820,000 ל"י ומסרד האוצר טאשר לנו סך של 625,000 ל"י - דבר זה נעשה כסוגייה כהכסף בחלקו נועד לענין הטוגן על-ידי החוק, ואם יהיה צורך - יוסיף מסרד האוצר את הסכומים הדרושים.

בסעיף "בתי ספר תיכוניים" היה בדעתנו להנהיג סינויים יסודיים. עד כה נעזרו בתי הספר התיכוניים בסידה מועטה בתמיכה של 130 ל"י לכתה לסנה - זהו סכום פעוט בהשוואה לשאר הלימוד כיום בבתי הספר התיכוניים המגיע ל-150 - 170 ל"י לסנה, לאחר תיקון בדרגת המסכורת. אנו חשבנו להנהיג את ענין העברת הלמידים סכתות עליונות בבית הספר העממי לכתות א' ו-ב' של בית הספר התיכוני על-ידי העברת הסתמפותנו. כן חשבנו להבטיח סכומים גדולים יותר לקופת הפנסיה ולהקציב כ-1000 ל"י לסטיפנדיות סבהלקן תהיינה סוקדסות להוראה, כלומר - סחציתם של בעלי הסטיפנדיות יעברו לסכינות של בתי הספר התיכוניים ואחר כך יפנו להוראה. בסעיף זה העמיד האוצר את הסכום על מחצית הסכום שאנו דרשנו והפחיתו כ-60,000 ל"י. בסנה מעברה הוקצב סך של 75,000 ל"י.

בסעיף "בתי ספר חקלאיים" - ישנה טורה שלמה של כתות המסך במסקיט שקיבלו תמיכות. כן אנו נותנים תמיכה לבית הספר החקלאי בפרדס חנה ובית הספר החקלאי בעמק הירדן, וכן סוגיות חקלאיים אחרים הנתמכים על-ידינו. מאחר שהסכום קוצץ עד כדי שליש לא נוכל לבצע את התיקונים שחשבנו עליהם בתחילה. אנו חשבנו להעביר את התלמידים על סחצינה שקיבלו סהמטסלה ומהרשויות המקומיות סמתי הכיתות העליונות של בית הספר היסודי לסתי הכיתות היסודיות של בית הספר התיכוני, על סנת סהתלמיד המוכשר יימצא בבית הספר התיכון בקורס בן 6 שנות לימוד.

מר ארנון:
ישנה הצעה להעמיד על 6 שנות לימוד במקום 4 שנות לימוד את הלימוד בבית הספר היסודי לבית הספר התיכון. הסתמפות הסטסלה בהסוקמו של אותו ילד תהיה באותה פרודורציה כמו בעבר והסכום יינתן לבית הספר התיכון כתמיכה. כסובן סתהייה תקופת מעבר סבית ספר תיכון בן 4 שנות לימוד לבית ספר תיכון בן 6 שנות לימוד, כלומר היה בדעתנו לפתוח סתי כתות נסוכות בבית הספר התיכון. אם הסטסלה טענירה את הקצבתה לבית הספר התיכון - דבר זה סקל על פתיחת סתי הכתות הנסופות.

א. רזיאל-נאור: ראיתי בעתון ידיעה שהיתה תמונה בעיני. כיצד בית הספר היסודי הוא בן 8 שנות לימוד, כיצד מתאר לעצמו סדר החינוך והתרבות את הדבר אם יעבירו את התלמיד לאחר שסיים את כיתה י' בבית הספר היסודי לבית הספר התיכון? כיצד אפשר להסדיר את הדבר מבלי להנפיק את בית הספר היסודי ולהעמידו רק על 6 שנות לימוד? אם הוחלט על דבר כזה היכן דנו על כך?

א. הכרמלי: אני חוזר בהדגשת יתר על שאלתה של חברת הכנסת רזיאל-נאור. בעיה זו אינה בעיה מקציבית, ואני מבקש מאת יושבת ראש הוועדה להעמיד טעיה זה בסדר-יומה של הוועדה באופן דחוף.

סר ארנון: אין כל החלטה רשמית על כך, אך זו שאלת מבנה החינוך. אני מסער שענין זה יובא בפני הכנסת, כי שאלת מבנה החינוך זו שאלה החובקת זרועות עולם. הדעה הפדגוגית ביאלה זו אומרת כי בית ספר תיכון בן 4 שנות לימוד אינו יכול לפלא את תפקידו כראוי, כל התלמיד הבא מבית הספר היסודי בשנת הלימודים הראשונה בבית הספר התיכון עליו להסתגל לרמת בית הספר; בשנת הלימודים האחרונה בבית הספר התיכון, מחציתה האחרונה של השנה היא הכנה לקראת הבחינות. יוצא איפוא, כי התלמיד הלומד בבית הספר התיכון, לומד רק לבחינות וחצי באופן טיטסטטי. אנו זקוקים לבית ספר תיכון הראוי לשמו, ובלי מסכילים במידה סתפקת, לא נוכל להמשיך את בנין הארץ. משום כך בית הספר התיכון אינו יכול לעמוד על הרמה הדרושה - איננו מחדשים כאן כל הלכה שבית הספר התיכון סוכרר להיות בן 6 שנות לימוד. דבר זה מקובל בארצות המערב המזרח, כולן הולכות בדרך זו.

הי"ר ט. פרטיץ: ככל מקום ברור, כי כולנו מעוניינים בעידוד החינוך התיכון, אולם להשאיר את החינוך התיכון בתפיכה כה זעומה - זהו דבר בלתי אפשרי. לכן, מבלי לקבוע עמדה לגבי הצעות לשינויים דרסטיים התלויים בהחלטות הכנסת, אנו צריכים לדבר על טבות סטויים ועלינו לדעת שהטבות הוא סיניטלי, לכן שאלנו מה הם דרישותיו של סדר החינוך והחצות לגבי החינוך התיכון. ברור, כי השתתפות של 130 ל"י לכתה לשנה הוא דבר לאינו עודד את החינוך התיכון, על כן מתפקידנו לדון אם הטבות יהוקצב הוא סטפיק או שאינו סטפיק.

סר ארנון: ברצוני להשיב לשאלות חברי הכנסת רזיאל-נאור והכרמלי - בתקופת הסנדס היה מקום לחששות שרמת בית הספר היסודי תרד ואנו נבטיך אותו אם נעמידו על 6 שנות לימוד. אולם לאחר שנתקבל חוק חינוך חובה הסחייב לימוד עד גיל 14 - אין מקום לחשש זה. על כן מוטב שילדים מוכשרים הראויים להמשיך את לימודיהם, פעונינת הסדינה בכך שהם יקבלו חינוך תיכון סטודר. אנו מקווים להגיע לזמנים שיחייבו לימוד עד גיל 18. תוך כדי שינויים אלה, אנו מקווים שיבטל ההבדל בין בית הספר התיכון והיסודי, על כל פניה הוא יפתח בפידה ניכרת. עלינו לזכור, כי סטפר הילדים הלומדים גבתי הספר התיכוניים מגיע בטך הכל ל-14% - זהו אחוז המאיים על עתידנו בכל הסובבים. לדעתנו הפגיעה במקציב במקודה זו היא פגיעה קשה, כי איננה נותנת מקום לתמוך כראוי בבית ספר תיכון. מחובתכם, כאנשים חדורי דאגה לחינוך התיכון, לתקן את הטעות הזו, כל הטבות שניתנו לבית הספר התיכון הם בבחינת פירורים.

מר לוריא:

בטנה שעברה הוקצב לטעיף בבתי ספר
תיכוניים" סך של 87,000 ל"י. ניתנו
סטיפנדיות סטודנטיות קרן מיוחדת על שם פוטינזון. הסטיפנדיות
היו בגובה של 30 ל"י לתלמיד. - מהו סכום זה כיום? הוא כמעט
ואינו עוזר לתלמיד, לבן הטעם דל האמצעים. אנו חשבנו לחלק סטיפנדיות
בגובה של 50 ל"י כל אחת ל-1,000 תלמידים, שמחציתן יכונו בכיתות
העליונות להכשרה להוראה. כלומר חשבנו להכניס כל שנה 1000
סטיפנדיות, ובכמות העליונות בבתי הספר התיכוניים, תלמידים
הלומדים בטובה פגוגית יכונו לבתי סדרם למורים. אנו הכנסנו
לתקציב סך של 60,000 ל"י משלום לקופת הפנסיה של המורים.
את כספי התמיכה לבית הספר התיכוני, כלומר את הסכום של 130 ל"י
לשנה לכתה העברנו לקופת הפנסיה. כלומר למעשה לא קיבל בית
הספר התיכוני כספיין כל תמיכה. אנו הצענו בטעיף זה 60,000 ל"י -
סכום זה נחלק כולו. נשארו רק הענקות לבתי הספר התיכוניים;
אנו חשבנו, כי במקום 130 ל"י לכתה לשנה יש לתקציב 150 ל"י וזאת
לחידוש הציוד ולציוד נוסף לחדרי כתיבה ומיזיקה בסך של
182,000 ל"י, ואוסר לנו סך של 127,000 ל"י בטעיף בבתי ספר
תיכוניים, כלומר חסר לנו סכום סטודנטיות בהתאם לנורמות הקודמות,
כלומר חסר לנו כ-60,000 ל"י. אם נקח בחשבון שבית הספר התיכון
הגדיל את שכר הלימוד ב-25%, ערכו של סכום זה הוא פחות מכך.

בטעיף: "בתי ספר מקצועיים" הצענו
סך של 90,000 ל"י, חלה הקטנה של 40,000 ל"י. בתי הספר המקצועיים
נמצאים בבעלותן של הסתדרויות שלונות. לדעתנו חסר בהן ציוד,
וחשבנו להבטיח סכום של 74,000 ל"י במטבע זר כדי לחדש את הציוד.
לא אישרו לנו את הסכום הדרוש ולא הבטחנו לנו אותו במטבע זר.
בטעיף זה לא יהיה ערך לסכום הנדרש אם הוא לא יינתן במטבע זר.
כן רצינו להקדיש 21,000 ל"י לסטיפנדיות, וכן להקים מספר
בתי ספר לסלמכה בישובי העולים, כמו במעברת תלפיות על-יד
ירושלים, במעברת הר-טוב או בית-שמש, בית-ליד וסגדל-אקלון ועוד.
אולם אם קצרו לנו סכום זה - הוא יחסר לנו. כן רצינו להבטיח
שנוכל לשחרר את הסודים הקשישים שהם בגיל הפנסיה מעבודה ולהכניס
סכום סטודנטיות לקופת הפנסיה, בסיעור של 61,000 ל"י-דבר זה בוטל.

בטעיף "בתי ספר חקלאיים" הצענו סך
של 90,000 ל"י. מסדר האוצר הצע סך של 50,000 ל"י, כלומר חסרים
לנו 40,000 ל"י - גם כאן היתה הכוונה לחדש את הציוד. ערכו של
תקציב זה הוא רק בכך אם הוא יינתן במטבע זר. כן היה בדעתנו לעודד
את החינוך החקלאי בכמות ההמשך ולהקציב לכך סך של 15,000 ל"י.
בדרך-כלל שכר הלימוד בבתי ספר חקלאיים הוא גבוה, מסוים שהם
נמצאים מחוץ למקום ישוב עירוני ומהווים נקודות ישוב בפני
עצמם המחייבים גם פנימיה. שכר הלימוד בבית הספר התיכוני
מגיע ל-170 ל"י לשנה, ובבית הספר החקלאי הוא יקר יותר. גם
בטעיף זה חשבנו להקדיש סכום ניכר לסטיפנדיות. כן חשבנו
לתמוך בבתי ספר חדשים שהוקמו ב-2-3 מקומות כמו ברמת-יוחנן
ובעמק-הירדן, בתי ספר לאגרו-טכניקה. חשבנו להקציב לכך סך
של 10,000 ל"י וכן לתמוך במחלקות לאגרו-טכניקה בבתי הספר
הקיימים כמו בפרדס-חנה, בן-שמן ועוד. כן חשבנו לתת חינוך חקלאי
לנוער הנמצא במסגרת חקלאיים, מסוים שבמסגרת סוקדל חלק גדול
מזמנם ללימוד וחלק - לעבודה, אך לחינוך חקלאי מוקדם זמן מועט.
על כן היה בדעתנו לתת התלמות בצורת קורסים לבתיים לחברות נוער.
לאחר הקיצוץ הזה - טפס אם אפשר יהיה לבצע את כל התכנית הזאת.
כטובן יעיקר הסכום צריך היה להיות מוקצב במטבע זר.

מר לוריא:

אנו הצענו לסעיף "הקונסטרקטוריונים
הרונים ובתי-ספר לאמנות" טך של 9.400 ל"י - סכומים אלה ניתנו גם
בשנה לעברה. טפס אט נצטרך עוד להפיק את הכיסוי לסעיפים אלה, אולם
נוכל להשתמש בסכום לבתי-ספר נתמכים יחושבר על טך של 51.000 ל"י,
ניתנו לבתי-ספר של "כל ישראל חברים" ואחרים. סרבייתם של בתי-הספר
ל"כל ישראל חברים" הועברו מידי החברה לרשויות המקומיות. דבר
זה מגדיל את ההוצאות של הרשויות המקומיות, אף כיסוד רזרבה בסעיף
סגור לפני כן לבתי-ספר של "כל ישראל חברים".

בסעיף "בתי-ספר לנערים עובדים" -

במשך השנה הנוכחית לא הצלחנו להקיף את כל הילדים שהיו זקוקים
לחינוך, על כן לא הוצאנו את כל הסכום שעמד לרשותנו. הסכום
שהועמד לרשותנו בינה שעברה היה 156.000 ל"י.

היה רצוי לבדוק את המצב בבתי-ספר
עוד בקיץ לספרי התלמידים,

מר רייסלמן

הצענו תכנית חדשה להרחבת בתי-הסדר
הקיימים והקמת בתי-סדר חדשים

בסקומות שונים בארץ, רוב הסמינרים פרוכזים כיום בערים, והתלמידים
גוסרי הסמינרים נאמרי ברובם בעיר, ואינם הולכים להוראה למושבות
ולשיכונני עולים, אולם אם נכסיר את הסורים במקום סגורם הקיים נוכל
להבטיח כוחות הוראה במקום. לשנה תכנית להקמת 8 בתי-סדר חדשים
לסורים טצפת ועד באר-שבע. לשם כך היה צורך בסכום ניכר להקמת
בניינים. ישנם כמה מקומות בהם יש לנו מחיצה בניינים כמו בהר
כנען שגצפת וב"אוהל" יבכנרת. אנו השכרנו את שכר-הלימוד בסמינרים
כפי שהיה והוא - 40 ל"י לשנה, התכנית טבקשת להקים סמינרים בחדרה,
נתניה, רחובות, כפר-סבא, באר-שבע, אנו ביקשנו טך של 200.000 ל"י
להקמת הבניינים. סדרד האוצר הפנה אותנו בענין זה לתקציב הפיתוח,
אולם אם ידובר נתקציב הפיתוח רק בחודש מאי - הרי לא תהיה אפשרות
לגשת לעבודה לקראת שנת הלימודים החדשה.

אשר להגדלת הסמינרים הקיימים - אמר

האוצר, כי בטוח יהוא לא יגביל אותנו, כלומר אם נזדקק לסכומים
גדולים יותר לשם תיקון טשכורת הסורים בבתי-הסדר לסורים, הוא
לא יראה זאת בעין רעה. פה אנו זקוקים ל-120.000 ל"י בערך.

אשר לסעיף "הסתלמות סורים" - כאן

אנו ספגרים לגבי בתי-הספר המקצועיים והחקלאיים. על-כן הצענו תכנית
להסתלמות סורים על-ידי קורס ליד טכון ויצמן ברחובות - סעיף
זה בטח כליל.

בסעיף "הסתלמות סורים וטפקחים" -

הצענו טך של 32.000 ל"י והאוצר טקציב לנו טך של 25.000 ל"י.
אנו עומדים בפני ההכרח להקים קורסים לסורים חסרי מעודה, לא רק
במקומות ישוב גדולים, אלא גם במקומות ישוב קטנים. כנראה שנצטרך
לשלוח סרצים לאותם המקומות בהם טרוכזים סורים כאלה. כמעט שאין
מקום בארץ שאין שם סורים חסרי מעודה, התחייבנו בפני טרכז הסורים
לתת אפשרות לסורים להשיג את החסר להם. יש להניח, כי לאחר הקיצוץ
הזה גודאי ילג ינפיק לנו ה כום.

טר לורימ:

א.ר. לטעיף "לשכת הנוער" - בטעיף זה חלה הפחתה. בסנה מעברה היה למפעל אכסניות נוער פוקצב טך ל"י 12,000. עתה מציע האוצר טך של 6,000 ל"י. כן הקטין מסרד האוצר את הסכומים לקליטנות, מועדונים ופעולות נופס אחרות, אנו דרשנו בטעיף זה טך של 102,000 ל"י. כאן חלה הפחתה ב-60%.

בטעיף "אולפנים לפורים" - הקטנו טעיף זה מרצוננו. בסנה מעברה נועדו לטעיף זה סכומים גדולים מאוד. לאחר שנוכחנו שהפעולה אינה נותנת את הפירות המקווים הצענו להסתפק בסכום שישאפשר לקיים את האולפנים לפתחנו, מבלי לפתוח אולפנים חדשים.

א.ר. לטעיף "הוראת התזונה ומטק בית" - גם כאן חלה הפחתה מסויימת. לפי לעה אנו ניזונים בטעיף זה בחלק ניכר מהתקציב של "הדסה" שקילנו אותו לפני שנתיים. אנו מקבלים מ"הדסה" טך של 170,000 ל"י למטבחים ליסודיים. להשלמת הסכום חסר היה א.ר. לטעיף "ציווד וריהוט לבתי-הספר" 37,000 ל"י. וגני ילדים פוחזקים" - כאן הכוונה למוסדות וישובי עולים. בטעיף זה חלה הפחתה גדולה, אך מוגטח לנו שאם נוכל להזמין את הסחורות ולבצע את הפעולות הקשורות בכך נוכל לקבל הקצבה נוספת, כטובן שהדבר תלוי בהקמת עצים.

א.ר. לטעיף "ביצוע חוק לימוד חובה" - זהו טעיף אדמיניסטרטיבי. כטובן לביצוע החוק דורש הרחבת הטגזון. יש להבטיח סכומי כסף לרשמים בזמן הריעות וכן השתתפות בהוצאות שונות. אני מבין שבטעיף זה לא תהיה כל טניעה להגדלת הסכום במידה לביצוע החוק ידרוש זאת. אנו מילמים מסכורת לרשמים בישובי העולים.

בטעיף "פעולות תרבות בסקטור הערבי" - כאן היתה הכוונה להקים סמינרים לסקטור זה, סיום ימין לו כל מקור לכוחות הוראה. הסורים להגיעו נכגדו וכלמדים את הישוב הערבי - אין הפיקוח על החינוך הערבי רואה אותם בעין יפה. כן רואים שהם התנוונו בתפקידם זה. דבר זה גם עלול לגרום לתסיטה בקרב הישוב הערבי סיום שהחינוך ללו נמצא בידיים זרות. אנו הצענו לטעיף זה טך של 20,000 ל"י להקמת סמינרי לפורים שיהיה כולו מוחזק על-ידי המדינה - סכום זה נחשק כליל.

מלבד זה הצענו סכומים שונים לפעולות תרבות לונות בגבול של 25,000 ל"י, ואישרו לנו דק טך של 7,000 ל"י.

אנו עוברים להגף התרבות. בטעיף "יטוד האקדמיה ללשון" - חלה הפחתה של 2,000 ל"י. האקדמיה ללשון טרם נוטדה ואת הסכומים האלה מקבל ועדת הלשון.

בטעיף "ארגון סקהלות ותזמורת עם וציודן" - ניתן הסכום שהוקצב גם בסנה מעברה. אנו ביקשנו להקציב סכום של 1,000 ל"י למכון האתנולוגי לפוטיקה יהודית - ביטלו הצעה זו. כן ביקשנו שתינתן הקצבה להקמת סמינר לאסנים וציורים בצפת אף דבר זה לא אישרו ואין באפשרותנו לקבל את רית פרידלנדר אשר בצפת. בטעיף "ספרים" - יינתן טך של 8,000 ל"י.

במחלקה להנחלת הלשון, ביקשנו טך של 657,000 ל"י. טון חלה הפחתה בטך של 253,000 ל"י. כלומר אושר טך של 414,000 ל"י. דבר זה כטובן יפגע בכטה שטחי פעולה, וכטובן בכתות ליטוד לעולים - בטעיף זה ישנה הפחתה ניכרת. כן ישנה הפחתה בטעיף "השתלמות מורים". בטעיף "פירוטחים" ("פרוזדור" ו"אטר"), וכן בפעולות לונות לעידוד קליטת העליה הנעלות על-ידי הדיניות המקומיות.

שכ/רג

מר לוריא:

בסעיף "המחלקה להשכלה לעם" -
ביקשנו סך של 76,000 ל"י. הסכום שאושר הוא 46,000 ל"י, כלומר
הפחתה בסך של 30,000 ל"י. כאן ישנם סעיפים שנסחקו כליל, היתה
תכנית להקמת בית-ספר להכנת פקידים לבחינות מסלוליות. כן הקמת
בית-ספר ערב לסבוגרים - שני סעיפים אלה נישחקו כליל.

בסעיף "הסדר לתרבות תורנית" -
למעשה אושרו כמעט כל ההצעות ללנו.

בסעיף "המחלקה לתרבות הגוף" -
אנו ביקשנו סך של 60,000 ל"י ונזידי לנו סך של 37,000 ל"י.
כן הלה הפחתה בסעיפים "תפיכות באגודות
ספורט ובמעליהם, ובחינוך הגופני". ישנם סעיפים שנישחקו כאן
כליל כמו "הפיקוח על איגודי ספורט".

בסעיף "המחלקה לעתיקות" -
בסעיף זה ביקשנו לאשר לנו סך של 131,210 ל"י. כאן הלה הפחתה
בסך של 18,000 ל"י.

בהתאם להצעת התקציב הסוגית על-ידי
משרד האוצר ישנו וזרבה לכל הסעיפים האלה בסך של 863,000 ל"י -
הסכומים האלה הם למטרת ההפרטים בדרגות המסכורת. אולם אם ניקח
בחשבון את העליה בתוספת הלוואה בשווק האחרון בלבד - הסכומים
האלה עלולים לאכול את סרביה הרזרבה.

הינו"ר ש. פרטיץ:
טאחר שישכענו את הסקירה על התקציב
עלינו להקים דתי ועדת טענה לבירור
תקציב החינוך ותקציב התרבות. על ועדות הטענה האלה יהיה להפגש
עם חברי ועדת הכספים ולהציע להם את הצעותינו.

ש. כפרי:
טבלי להכנס לפרטים הייתי בכל זאת
רוצה שהמשרד יתן את מלונתו באיזה
סך הסעיפים הוא יוכל לטעם את הפעולות הדרושות בסכומים הסוקצבים
ובאיזה סך הסעיפים - הוא לא יוכל לעשות זאת.

הינו"ר ש. פרטיץ:
הייתי מציעה בהתשובה תינתן לוועדת
הטענה מתפל באותו ענין. אולם טחוך
דבריו של מר לוריא אפשר היה לטועם מה הם הסעיפים בהם נישחנת
האפשרות להתמודד בסכומים הסוקצבים; ומה הם הסעיפים שאפשרות זר
אינה נישחנת.

א. ברטן:
אני הייתי מציע להרכיב ועדת טענה אחת
למתפל גם בתקציב החינוך וגם בתקציב
התרבות.

ה. ח. ל. ט. ה.

לקבל את הצעתו של חבר הכנסת ברטן.

טב/רב

הוועדה לחינוך ותרבות
18.3.1952

הייתי סציעה כחברית לוועדת המסנה את
חברי הכנסת הבאים: הכרסלי, דיטלט,

ד. נצר:

אונא, אדם, כפרי.

אני הייתי סציעה את חברי הכנסת:
רזיאל-בגור, כפרי, דויטס, אדם, דיטלט

היו"ר ט. פרסיץ:

והכרסלי.

ה ח ל ט ה:

לקבל את הצעת יושב-ראש הוועדה.

הישיבה נפעלה בשעה 13.15.